

УДК 339.137:336.532 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ТА ІНВЕСТИЦІЙ

Дугієнко Н.О., к.е.н., доцент, Шевчук В.С.

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

sjlegend@mail.ru

У статті досліджено сучасний стан українсько-польського співробітництва в сфері торгівлі товарами та послугами та в інвестиційній сфері. На підставі проведеного аналізу результатів експортно-імпоротної та інвестиційної діяльності між Україною та Республікою Польщею встановлено, що країни мають достатньо вагомий досвід міжрегіонального співробітництва. Проведене дослідження допомогло визначити основні проблеми українсько-польського співробітництва в сфері зовнішньої торгівлі: незбалансованість структури експорту та імпорту товарів і послуг, низька інвестиційна активність країн. Сучасні процеси українсько-польського міжрегіонального співробітництва супроводжуються перешкодами та проблемами його розвитку в умовах реалізації стратегії європейської інтеграції України, які проявляються в асиметрії та непропорційності параметрів зовнішньої торгівлі між регіонами України та Польщі, низькій інвестиційній активності регіонів та наукової місткості міжрегіональних програм і проектів. Слід зазначити, що встановлення у повному обсязі дипломатичних відносин між Україною та Польщею, тісні політичні контакти відкривають широкі перспективи для інтенсифікації економічних, гуманітарних, культурних і духовних зв'язків українського та польського народів. Серед проаналізованих тенденцій та перспектив розвитку інвестиційного співробітництва між цими країнами автори зазначають той факт, що максимальне використання значного потенціалу торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва з Польщею є одним із основних пріоритетів, а тому основними завданнями їх розвитку є: збільшення обсягів зовнішньої торгівлі, а саме якісні зміни в її структурі, реалізація інфраструктурних проектів різних галузей економіки, зокрема металургійної промисловості та високоточної металообробки, меблевої промисловості, ІТ, аграрної та харчової промисловості, енергетики, транспорту та логістики, створення українсько-польських спільних підприємств.

Ключові слова: українсько-польське економічне співробітництво, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, інвестиційне співробітництво.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ УКРАИНСКО-ПОЛЬСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В СФЕРЕ ТОРГОВЛИ И ИНВЕСТИЦИЙ

Дугиенко Н.А., к.э.н., доцент, Шевчук В.С.

*Запорожский национальный университет
Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

В статье исследовано современное состояние украинско-польского сотрудничества в сфере торговли товарами и услугами и в инвестиционной сфере. На основании проведенного анализа результатов экспортно-импортнои и инвестиционной деятельности между Украиной и Республикой Польшей установлено, что страны имеют достаточно весомый опыт межрегионального сотрудничества. Проведенное исследование помогло определить основные проблемы украинско-польского сотрудничества в сфере внешней торговли, а именно: несбалансированность структуры экспорта и импорта товаров и услуг, низкая инвестиционная активность стран. Современные процессы украинско-польского межрегионального сотрудничества сопровождаются препятствиями и проблемами его развития в условиях реализации стратегии европейской интеграции Украины, проявляющиеся в асимметрии и непропорциональности параметров внешней торговли между регионами Украины и Польши, низкой инвестиционной активности регионов и научной емкости межрегиональных программ и проектов. Следует отметить, что установление в полном объеме дипломатических отношений между Украиной и Польшей, тесные политические контакты открывают широкие перспективы для интенсификации экономических, гуманитарных, культурных и духовных связей украинского и польского народов. Среди проанализированных тенденций и перспектив развития инвестиционного сотрудничества между данными странами авторами было отмечено тот факт, что максимальное использование значительного потенциала торгово-экономического и инвестиционного сотрудничества с Польшей является одним из основных приоритетов, а поэтому основными задачами их развития являются: увеличение объемов внешней торговли, а именно качественные изменения в ее структуре, реализация инфраструктурных проектов различных отраслей экономики, в частности металлургической промышленности и высокоточной металлообработки, мебельной промышленности, ИТ, аграрной и пищевой промышленности, энергетики, транспорта и логистики, создание украинско-польских совместных предприятий.

Ключевые слова: украинско-польское экономическое сотрудничество, внешняя торговля, экспорт, импорт, инвестиционное сотрудничество.

CURRENT STATUS OF UKRAINIAN-POLISH COOPERATION IN TRADE AND INVESTMENT

Dugienko N.O., PhD in Economics, associated professor, Shevchuk V.S.

*Zaporizhzhia National University
Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66*

The paper investigated the current state of Ukrainian-Polish cooperation in the field of trade in goods and services and investment. It was established that countries have quite a significant experience of inter-regional cooperation on the basis of the analysis of results of export-import and investment activities between Ukraine and the Republic of Poland. The research helped to identify the main problems Ukrainian-Polish cooperation in the field of foreign trade, namely, the imbalance in the structure of exports and imports of goods and services, low investment activity countries. Modern processes of Ukrainian-Polish interregional cooperation obstacles and problems involving its development in terms of implementing the strategy of European integration of Ukraine, manifested in the asymmetric and disproportionate parameters of foreign trade between regions of Ukraine and Poland, regions of low investment activity and scientific capacity of regional programs and projects. It should be noted that the establishment of full diplomatic relations between Ukraine and Poland, close political contacts opens up opportunities for the intensification of economic, humanitarian, cultural and spiritual ties of the Ukrainian and Polish peoples. Among the analyzed trends and prospects of investment cooperation between these countries authors have noted the fact that the maximum use of the considerable potential for trade, economic and investment cooperation with Poland is one of the main priorities, and therefore major goals of development are: increasing foreign trade, and is a qualitative change in its structure, the implementation of infrastructure projects of different industries, including the steel industry and precision metal working, furniture industry, IT, agricultural and food industry, energy, transport and logistics, creation of Ukrainian-Polish joint ventures.

Key words: Ukrainian-Polish economic cooperation, foreign trade, exports, imports, investment cooperation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За останні роки в умовах євроінтеграції Україна стабільно збільшує співпрацю з Республікою Польщею, яка є членом Європейського Союзу та має із нашою державою спільні кордони, історичні та культурні традиції. Це стосується не тільки політичної сторони питання, а й економічної. Польща давно стала стратегічним торговельним партнером України, тому для забезпечення розвитку економічних відносин між Україною та Республікою Польщею дуже важливим є окреслення сучасного стану, основних проблем та перспективних шляхів їх розвитку.

Українсько-польське економічне співробітництво завжди виступало об'єктом уваги з погляду виявлення необхідних резервів для удосконалення господарських взаємовідносин.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми українсько-польського економічного співробітництва знайшли свій відгук у працях багатьох вітчизняних учених та дослідників. Зокрема, особливості та перспективи розвитку українсько-польських відносин у сфері торгівлі та інвестицій проаналізовано в дослідженнях таких науковців, як Є. Макаренко [1, 2], В. Корчун [3], І. Ільчук [4], Є. Савельєв [5], В. Борщевський [6, 7] та ін.

Проте необхідність у вивченні новітніх шляхів та перспектив розвитку зовнішньоторговельного співробітництва між Україною і Польщею зростає щороку, оскільки у світі та в Україні постійно активізуються трансформаційні процеси. Отже, визначення пріоритетних напрямів та перспектив розвитку зовнішньої торгівлі є однією з найактуальніших наукових проблем.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Метою статті є дослідження сучасного стану українсько-польського співробітництва в сфері торгівлі, послуг та інвестицій, визначення перспективи його розвитку зовнішньоторговельних відносини між Україною та Польщею.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для України республіка Польща є ключовим стратегічним партнером, із яким вона активно розвиває всебічний двосторонній діалог, поглиблює взаємовигідну співпрацю [1]. Так, за

даними Державного комітету статистики України, Республіка Польща є одним із найбільших партнерів України з торгівлі товарами серед країн світу та займає за результатами 6 місяців 2016 р. років шосте місце з експорту товарів та сьоме місце з імпорту товарів (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні країни-партнери в зовнішній торгівлі товарами України станом на 1 липня 2016 р. [8]

№	Країна-партнер	Експорт			Країна-партнер	Імпорт		
		вартість, тис. дол. США	у % до відп. періоду попер. року	Питома вага у загальному обсязі, %		вартість, тис. дол. США	у % до відп. періоду попер. року	Питома вага у загальному обсязі, %
1	Усього	16 623 286,4	89,3	100,0	Усього	17 305 915,5	94,7	100,0
2	Російська Федерація	1 527 845,6	65,4	9,2	Російська Федерація	1 527 845,6	65,4	8,8
3	Єгипет	1 134 901,6	101,9	6,8	Китай	1 086 530,8	74,6	6,3
4	Китай	1 086 530,8	74,6	6,5	Німеччина	686 664,4	107,4	4,0
5	Туреччина	1 015 295,2	68,3	6,1	США	280427,0	68,3	1,6
6	Польща	997 961,8	106,8	6,0	Білорусь	373 788,5	91,9	2,2
7	Італія	929 517,0	96,9	5,6	Польща	1 172 423,4	109,2	5,8

Дані таблиці 1 свідчать про те, що питома вага експортованих товарів в Республіку Польщу складає 6,0% від загального експорту України. Щодо імпорту, то він складає 5,8 відсоткових пункти від загального імпорту. За 6 місяців 2016 року обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща склали 2170,4 млн дол. США та у порівнянні з 2015 роком зросли на 8,8%. При цьому рівень українського експорту до РП становив 998,0 млн дол. США, та у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року збільшився на 6,8%. Рівень польського імпорту до України склав 1172,4 млн дол. США та у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року зріс на 9,2%. Від'ємне сальдо у зовнішній торгівлі з РП за 6 міс. 2016 року склало 174,5 млн дол. США.

Варто також розглянути зовнішню торгівлю України послугами. Зовнішньоторговельний оборот України за послугами з усіма країнами світу за 6 місяців 2016 р. склав 6798,2 млн дол. США, в тому числі експорт – 4511,5 млн дол., імпорт – 2286,7 млн дол. (табл. 2).

Таблиця 2 – Основні країни-партнери в зовнішній торгівлі послугами України станом на 1 липня 2016 р. [8]

№	Країна-партнер	Експорт			Країна-партнер	Імпорт		Питома вага у загальному обсязі, %
		вартість, тис. дол. США	у % до відп. періоду попер. року	Питома вага у загальному обсязі, %		вартість, тис. дол. США	у % до відп. періоду попер. року	
1	Усього	4511490,5	97,0	100,0	Усього	2286722,1	88,9	100,0
2	Російська Федерація	1477868,4	106,5	32,8	США	331477,0	140,7	14,5
3	США	325986,9	101,3	7,2	Велика Британія	245962,4	72,7	10,8
4	Швейцарія	300727,8	70,9	6,7	Російська Федерація	175120,4	52,6	7,7
5	Німеччина	232127,3	104,1	5,1	Кіпр	128792,0	95,2	5,6
6	Велика Британія	222896,5	77,1	4,9	Німеччина	115469,2	55,3	5,0
7	КІПР	122012,5	95,7	2,7	Туреччина	109042,2	123,8	4,8
8	Польща	114973,3	135,2	2,5	Швейцарія	101047,0	100,7	4,4
9	ОАЕ	92128,5	85,5	2,0	Польща	63724,8	140,0	2,8

Обсяги зовнішньої торгівлі послугами України з Республікою Польща за результатами 6 місяців 2016 року зросли на 38,6% від аналогічного рівня 2015 року і склали 178,7 млн дол. США. Рівень українського експорту послуг до РП за 6 місяців 2016 року склав 115,0 млн дол. США (зріст на 35,2%), а рівень польського імпорту послуг до України – 63,7 млн дол. США (зріст на 40,0%).

Проведений аналіз показує зростання обсягів зовнішньої торгівлі товарами і послугами України і Польщі. Однак, якщо розглянути значення цих показників за декілька останніх років, можна виявити іншу ситуацію (табл. 3, рис. 1).

Таблиця 3 – Торгівля товарами та послугами між Україною та РП (2013-2015 рр.)

№	Показник	Рік	Імпорт товарів та послуг в Україну	Експорт товарів та послуг в РП	Зовнішньоторговельний оборот
1	Обсяги, млн. дол. США	2013	4234,3	2761,1	6995,4
		2014	3212,3	2844,7	6057
		2015	2420,9	2158,1	4579
2	Питома вага в загальному обсязі, %	2013	60,5	39,5	100,0
		2014	53,0	47,0	100,0
		2015	52,9	47,1	100,0
3	Абсолютне відхилення, млн дол. США	2014 від 2013	-1022	83,6	-938,4
		2015 від 2014	-791,4	-686,6	-1478
4	Відносне відхилення, %	2014 від 2013	-24,1	3,0	-13,4
		2015 від 2014	-24,6	-24,1	-24,4

Джерело: узагальнено автором на підставі даних [8]

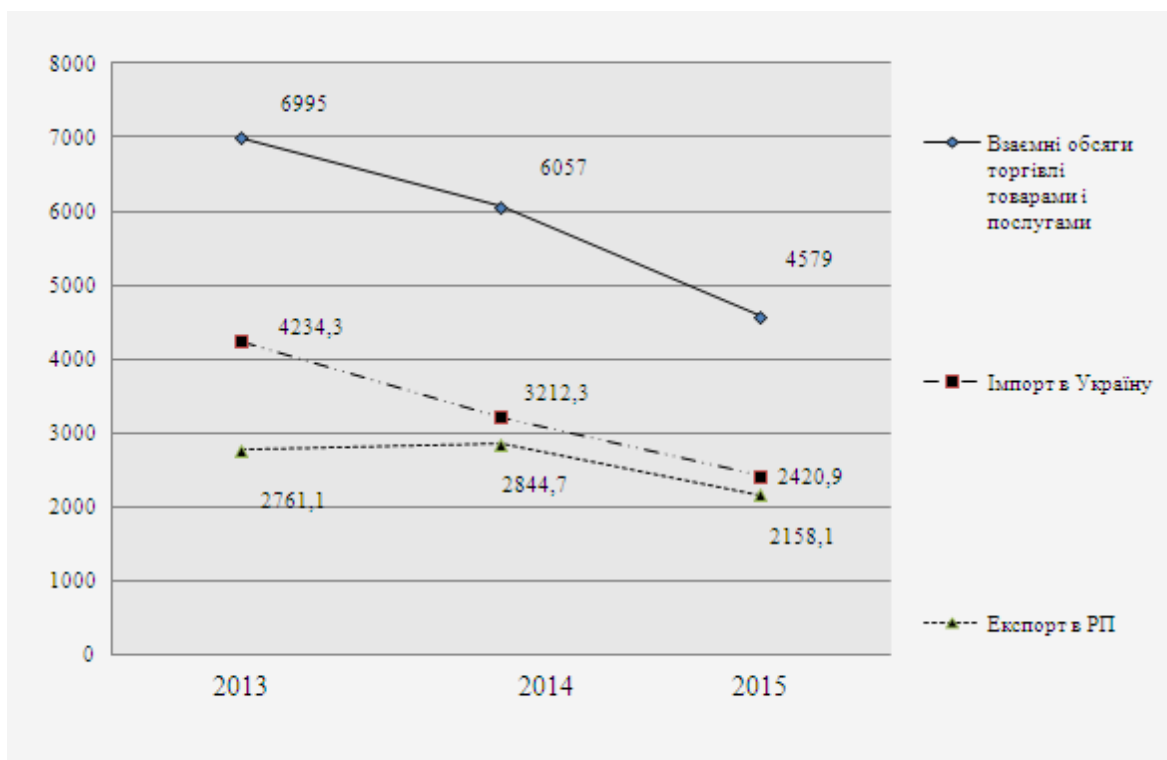

Рис. 1. Зовнішньоторговельний оборот України з Республікою Польща (2013-2015 рр.)

Розглянувши дані таблиці 4, спостерігаємо наявність розбіжностей у зафіксованих даних по товарообігу між українською та польською статистикою, а саме за статистичними даними Республіки Польща, за результатами 2015 року обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща склали 4912,50 млн дол. США. Проте за даними українського головного управління статистики ця цифра визначається як 4302,0 млн дол. США. Отже, спостерігається розбіжність у кількості 610,5 млн дол. США, що відповідає 12,4% загального товарообігу.

Проблема розбіжності українських та польських статистичних даних є однією з неврегульованих проблем у торговельних стосунках між цими країнами.

Аналіз наявної інформації свідчить про те, що дисбаланс виникає за всіма сторонами зовнішньоторговельного співробітництва. Проте найбільша частина розбіжності, переважно, виникає з боку польського імпорту до України: 1839,3 млн дол. США у 2013 році, 798,2 млн дол. США у 2014 році та 919,3 млн дол. США у 2015 році. Найменшу розбіжність даних в обсягах взаємного товарообігу ми спостерігаємо у 2014 році – 4,1%.

Таблиця 4 – Товарообіг між Україною та РП за даними національних статистичних відомств [8, 9]

Рік	Польська статистика			Українська статистика			Розбіжність в обсягах імпорту в Україну млн USD	Розбіжність в обсягах експорту в Польщу млн USD	Розбіжність в обсягах взаємного товарообігу млн USD	Розбіжність в обсягах взаємного товарообігу %
	Імпорт в Україну млн USD	Експорт в РП млн USD	Взаємний товарообіг млн USD	Імпорт в Україну млн USD	Експорт в РП млн USD	Взаємний товарообіг млн USD				
2013	5 908,0	2 290,0	8 198,0	4 068,7	2 547,8	6 616,5	-1 839,3	257,8	-1581,5	23,9
2014	3 865,6	2 094,1	5 959,7	3 067,4	2 645,0	5 712,4	- 798,2	550,9	-247,3	4,1
2015	3 243,8	1 668,7	4 912,5	2 324,5	1 977,5	4 302,0	- 919,3	308,8	-610,5	12,4

Серед основних причин існування розбіжностей у статистичних даних можна виділити:

- наявність розбіжностей у системі ведення статистики митними та статистичними органами обох країн;
- здійснення контрабандного ввезення товарів;
- ввезення товарів шляхом напівлегального обходу митних правил;
- проведення махінацій з боку польських суб'єктів з метою повернення ПДВ. У даному випадку польські суб'єкти підприємництва декларують вивезення товару з Республіки Польща до України та отримують за це повернення податку ПДВ з державної казни, проте при цьому товар може взагалі не існувати або він залишиться в «країні-експортері» (РП) та стає завдяки проведенню даної операції на 22% дешевшим.

За даними Державної служби статистики України, обсяги українських інвестицій в польській економіці станом на 01 липня 2016 р. склали 50,6 млн дол. США (табл. 5), що становить 0,8% від загального обсягу українських інвестицій за кордоном. За наявною інформацією, обсяг реальних українських інвестицій в РП, які з різних причин не зараховуються українською статистикою, перевищує 1 млрд дол. США. У Польщі наразі діє щонайменше десяток підприємств з українським капіталом [10].

Таблиця 5 – Динаміка українсько-польської інвестиційної співпраці у 2013 – II кв. 2016 рр. [8]

За даними Держкомстату України	2013 р.	2014 р.	2015 р.	II кв. 2016
з РП до України, тис. дол. США	845400	831200	785900	791000
з України до РП, тис. дол. США	56 400	52 600	50 100	50 600

Обсяги польських інвестицій в Україні становили 791 млн. дол. США, що складала 1,8% від загального обсягу іноземних інвестицій в Україну. Пік інвестицій було зафіксовано 1 липня 2013 року – на рівні 945,3 млн дол. США [4]. За даними Держкомстату України, за результатами 2014 року обсяги польських інвестицій в Україні зменшилися на 14,2 млн дол. США, а за 2015 рік ще на 45,3 млн дол. США та вже становили 785,9 млн дол. США.

Польські капіталовкладення залучено в різні види економічної діяльності, зокрема: фінансову і страхову діяльність (45,5%); промисловість (33,5%); оптово-роздрібну торгівлю,

ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (9,7%); сільське, лісове та рибне господарство (3,9%); адміністративне та допоміжне обслуговування (1,8%) [10].

Серед найбільших інвестиційних проектів в Україні за участю польського капіталу можна виділити такі: фабрика будівельної кераміки «Церсаніт», деревообробний завод «Барлінек», меблева фабрика «Новий Стиль», фабрика упаковки «Кен-Пак», фабрика автозапчастин «Інтер-Гроклін», завод металообробки «Полімекс-Мостосталь», підприємство з виробництва фарб «Снежка-Україна», банківсько-фінансові установи (ПАТ «Кредобанк», ПАТ «Ідея-банк», страхова компанія «PZU Україна»), найбільший польський рітейлер «LPP SA» тощо.

Зазначимо, що попри відтік польського капіталу, який спостерігався впродовж двох останніх років (табл. 5), польські інвестори не припиняють реалізацію проектів в Україні [10]:

- найбільший банк Польщі «РКО Bank Polski S.A» (основний акціонер ПАТ «Кредобанк») прийняв рішення щодо збільшення статутного капіталу цієї української банківської установи на 17,2% (330 млн грн.) до 2,249 млрд грн.;
- польська компанія «Барлінек» вирішила інвестувати до 20 млн. євро в модернізацію виробництва власного заводу в м. Вінниця, що дозволить йому стати найбільшим деревообробним підприємством Європи;
- польська компанія «Lubawa S.A.» спільно з ДК «Укроборонпром» реалізовує проект зі створення в м. Івано-Франківськ підприємства по виробництву військової амуніції (початковий обсяг польських інвестицій оцінюється на рівні 1 млн євро).

Найвагомішими українськими інвестиційними проектами в РП є: металургійний комбінат «Гута Ченстохова» (інвестор – «ІСД»), суднобудівельний завод «Сточне Гданське» (інвестор – «ІСД»), «Гута Покуй» (інвестор – «Приват»), завод освітлювальних приладів «Геліос» (інвестор – «Іскра»), плодoperеробний завод «Т.В.Fruit Dwikozy» (інвестор – компанія «Т.В.Fruit» (власник торгівельної марки «Яблуневий дар»), Мазовецький сироварний завод «Ostrowia» (інвестор – група компаній «Milkiland»).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Українсько-польське економічне співробітництво є доцільним і перспективним, оскільки країни є сусідами і мають подібні гео економічні інтереси та стратегічні цілі. Варто зазначити, що сьогодні економічна співпраця між двома державами є досить активною. Підтвердженням цьому є проведення економічних форумів, зустрічей на вищому та найвищому рівнях, укладання угод про економічну співпрацю. Україна і Польща володіють потужним потенціалом для розвитку взаємовигідних економічних відносин, тому двостороннє економічне співробітництво є дуже перспективним і його варто розвивати та активізувати.

Максимальне використання значного потенціалу торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва з Польщею є одним із пріоритетів. На наш погляд, серед основних завдань – не лише збільшення обсягів двосторонньої торгівлі, а і якісні зміни в її структурі: диверсифікація взаємної торгівлі, активний розвиток торгівлі в сфері послуг, розширення співробітництва у промисловому та логістичному секторах. Існує також зацікавленість у встановленні стабільного співробітництва в галузі сільського господарства, енергетики й енергоефективності, інфраструктури й інформаційних технологій, військово-технічній сфері.

Як зазначалося, іноземні інвестиції – це відображення міжнародного циркулювання капіталу, джерело поповнення недостатніх внутрішніх коштів, інструмент залучення новітніх технологій, тому збільшення взаємних інвестиційних потоків між Україною та Польщею підвищать ефективність ринкової трансформації української економіки та піднімуть українсько-польське співробітництво на вищий щабель і сприятимуть економічній інтеграції України. Звичайно, Україна потребує збільшення іноземних інвестицій у свою економіку, проте для цього існує багато серйозних перешкод. Забезпечення сприятливого

інвестиційного клімату для розвитку двосторонніх торговельно-інвестиційних відносин є дуже важливим питанням, від вирішення якого залежатиме динаміка розвитку економічного співробітництва.

І наприкінці необхідно вказати, що перспективним напрямом подальших досліджень є вирішення питання достовірності даних зовнішньоторговельної статистики, оскільки існують величезні розбіжності у величинах експорту-імпорту з обох боків кордону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макаренко С. Україна і Польща в процесах євроінтеграції. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2005. Вип. 55, ч. 2. С. 3–9.
2. Макаренко С. Українсько-польське міжнародне співробітництво: реалії і динаміка ХХІ століття. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2004. Вип. 48, ч. 1. С. 3–9.
3. Корчун В. Зовнішньоторговельні відносини Польщі та України. *Україна та Польща: минуле, сьогодні, перспективи*. 2013. Т. 2. С. 57–62. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/UPmcp_2013_2_16/pdf (дата звернення 15.03.2017).
4. Ільчук І. В. Українсько-польське міждержавне співробітництво в європейсько-атлантичному контексті (1991-2014 р.р.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Тернопіль. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2015. 230 с.
5. Савельєв Є. В., Мельник В. В., Чеботар С. І. Українсько-польські економічні відносини у контексті стратегічного партнерства. Тернопіль : Економ. думка, 2003. 344 с.
6. Боршевський В. Українсько-польське економічне співробітництво в умовах євроінтеграції. Львів : Аверс, 2007. 328 с.
7. Боршевський В. Україна і Польща в умовах розширення ЄС: економічна оптимізація та глобальне партнерство. Львів : Аверс, 2009. 227 с.
8. Сайт Державного комітету статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 15.03.2017).
9. Посольство України в Республіці Польща: офіц. сайт. URL : www.mfa.gov.ua (дата звернення 15.03.2017).
10. Сайт Міністерства закордонних справ України. URL : https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/.../inwest_sp_2311.doc.

REFERENCES

1. Makarenko, E.A. (2005), "Ukraine and Poland in European integration", *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 55, part 2, pp. 3-9.
2. Makarenko, E.A. (2004), "Ukrainian-Polish international cooperation: realities and dynamics of the XXI century", *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 48, part 1, pp. 3-9.
3. Korchun, V. (2013), "Foreign trade of Poland and Ukraine", *Collected works Ukraine and Poland: Past, present, future*, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/UPmcp_2013_2_16/pdf (access March 15, 2017).
4. Pchuk, I.V. (2015), "Ukrainian-Polish intergovernmental cooperation in the Euro-Atlantic context (1991-2014 years)", Thesis abstract for Cand. Sc. (History), 07.00.02, Ternopil National Pedagogical University B. Hnatyuk, Ternopil, Ukraine.
5. Saveliev, E.V., Melnyk, V.V. and Chebotar, S.I. (2003), *Ukrayinsko-polski ekonomichni vidnosyny u konteksti stratehichnoho partnerstva* [Ukrainian-Polish economic relations in the context of the strategic partnership], Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.
6. Borshevsky, V.V. (2007), *Ukrayinsko-polske ekonomichne spivrobitnytstvo v umovakh yevrointehratsiyi* [Ukrainian-Polish economic cooperation in terms of European integration], Avers, Lviv, Ukraine.
7. Borshevsky, V.V. (2009), *Ukrayina i Polshcha v umovakh rozshyrennya YES: ekonomichna optymizatsiya ta hlobalne partnerstvo* [Ukraine and Poland in terms of EU enlargement: economic optimization and global partnership], Avers, Lviv, Ukraine.
8. Site State Statistics Committee of Ukraine, available at: <http://ukrstat.gov.ua> (access March 15, 2017).
9. Embassy of Ukraine in Poland: the official website, available at: <http://mfa.gov.ua> (access March 15, 2017).
10. The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, available at https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/.../inwest_sp_2311.doc (access March 15, 2017).